

**Edict des conincx op de pacificatie vande troublen,
inhoudende confirmatie, ampliatio ende declaratie zo vande
voorgaende edicten optselve feyt int jaer 1577 ...**

<https://hdl.handle.net/1874/9060>

Edict des Coninck

op de Pacificatie vande troublen / inhoudende
confirmatie / ampliatio ende declaratie / zo
vande voorgaende Edicten opeselus
sept inre Jaer 1577. als vanden
articulen gearresteert ende
gesloren inde conferentie
oft ouercomminge
van Herac.

provisio valla facta a nro reg

EN SCHEPEN /
Inre Jaer M. D. LXXXI.

Edict vanden Coninck op de Pacifica-
tie vande troublen inhoudende confirmatie/
ampliatie ende declaratie / zoo vande vooz-
gaende Edicten opt selue sent int Jaer 1577.
als vanden Articulen gearresteert ende gessa-
ten inde conferentie ofte ouercominge van
Nerac.

Herrick byder gratien
Gods Coninck van Francks
ryck ende van Polen aen alle
iegenwoordige ende toecomē-
de. Salut:

Hoe wel dat sedert den Mes-
corde ende publicatie van on-
sen Edicte vande Pacificatie
gemaect int Jaer 1577. wy heb-
ben gedaen al dat ons mogelyck is geweest om die te
doen executeren/achtervolgen. en obserueren by allen
onsen Onderlaten/sulcx dat de Coninginne onser als
der weerdichste Vrouwe ende Moeder die moeyte
heeft gedaen van haer te transporteren inde Prouin-
cien van onsen Coninckrycke om door haer gewoons-
ynke wysheit te remedieren de swaricheyden en bes-
ketelen die welcke onsen Onderlaten souden benemē
het beneficē vā onsen vooz. Edicte/daer wt gevolche
souden syn de Articulen vande conferentie ofte com-
municatie gescheet tot Nerac, tusschen de vooz. vrou-
we geaccompagneert met eenige vanden principael-
sten Princen van onsen blaede/ ende heren van onsen
prouen Rade: ende onse seer lieue en beminde Broe-
dere de Coninck van Navarra/geassisteert metten ge-
deputeerden van onsen Onderlaten/professie doende
vāden gepretendeerde gereformeerde religie. hebben

alst connen tot onsen grooten leetwelen stiteren dat
de troublen in onsen voorsepden Conincricke niet en
sijn vernieu geweest. So hebben wy ondersocht ende
gehuypet alle de bequaemste invidelen die wy hebben
connen verdencken om de selue te nederte legghene/
om onse voorsepde subiecten van het quaet der oorlo-
gen te verlossen / hebbende tot diē epnde gedefernere
en verleent onse brieuen van authoriteyt ende macht
aen onsen seer lieuen ende beminden eenigē broedere
den Hertoge van Anjou om teenemale te doen execu-
teren onse voors; edicten van pacificatie en Artijckelē
vande voors; conferentien van Nerac/die welke vol-
gende onse intentie hun sedert getranspoteert heb-
de in onsen lande ende Hertochdome van Suenne
hadde darop int briede ghecommuniceert met onsen
voors; broedere den Coninc van Nauarre en de geds-
puteerde van onse voors; ondersaten / vande voors;
gepreteerde gereformeerde Religie/aldaer tsamen
geroepen ende vergadert wesende: Alwaer sijn gepro-
poneert ende te voren gehouden geweest die artijckelē
aen dese tegenwoordige geattacheert onder den con-
tresegele van onse Cancellere / die welke ons gesondē
gewest sijnde deur onsen voors; broeder: Radien wy
de selue gesien ende wel ouergemerct hebben / om de
sonderlinge begeerte die wy hebben om wt onsen Co-
nincricke te bannen/die strafficheyt / excoctien en an-
dere inconuenienten die de voors; troublen mede brē-
gen/ daerins wederomme te brenghen de eere en den
dienst Gods/plaette te maken der iusticien/en te sou-
lageren onse arme volc / so hebben wy wt onse eppen
beweghinge / volle macht en Conincliche authoriteyt
geagieert / gheratificeert ende geapprobeert de voors;
artijckelen gelve wy de selue agieren/ ratificeren ende
approberen by dese tegenwoordige getreckent by onse
hant:willen verstaen en ordonneren wy dat die wordē
achter

achter volcht / onderhouden / geereenteert en geoblen-
veert onuerbickelijc / volgende hare forme en tenenur/
gelijck ons voorsz edict van pacificatie.

Da bevelen en ontbiedē wy onse lieue ende getrou-
we den lieben houdende onse hoven nā Parlemeute/
Cameren van rekeninge van onsen beden / Gailins/
Beneschallen Drouosten / en andere onse iusticiers en-
de officiers dient aengaen sal oft heuren Lieutenantē/
dat sy de voorsz articulen so voorszeyt is geattacheert/
doen wt lesen / Publiceren / Registeren / bewaren / exe-
cuteren ende onuerbickelijcken onderhouden / in sulke
ker vuegen als het voorsz Edict van Pacificatie ende
die Artichelen gheacordeert inde voorsz conferentie
van Perrot / en den inhouden doen volcomelijckē paep-
selijcken genieten ende onderhouden den ghenen diet
behoort / cesserende en doende cessen alle troublen en
empeschementen ter contrarien: want onse geliefte so
is. Ende op dat dx alijts mach onderhouden en gee-
obserueert worden / so hebbē wy onsen segele aen dese
teghenwoordighe doen hanghen .

Ghegheuen tot Slops inde maent van Decembre
int iaer ons heeren xv. hondert ende tachtentich ende
van onsen Ghickē het leuenste .

Ghetekene

H E N R I .

Ende op de plynke / Wyden Coninck /

P I N A R T .

Ende bezegele in een liasse van rode en groene
lyde / mettē groten segele in groenen wasse .

Ende was doech geschreuen opde plynke vande
voorsz Breuen .

V I S A .

3

Arto

Articulen geproponeert ende te wercke ghelept inde vergaderinge ende communicatie geschiet ter plaetse van Flcx byde Stadt vā Dantē Foy/tusschen mynen Here den Hertoge van Anjou eenich Broeder vanden Coninck/wer crachte vanden last die syne Ma. hem heeft gegeuē/ ende den Coninck van Nauarre gheassisteert met de ghe-deputeerde vande gepretendeerde gereformeerde Religiē/hun sterckmakende voor alle de Onderlaten vanden Coninck doende professie vande voorsz Religiē om die gepresenteert te worden aen syne Ma. en byde selue/soo verre sijn belieste sulcx is/geaccordeert ende geaggreert te worden. En dat doēde een eynde te maken vanden troublen ende desordien in dit Coninckrijcke toeghecomen sedert den lesten Edict der Pacification gemaect inde Maendt van September 1577. ende de conferentie gehouden tot Perac den lesstē dach Februarij 1577. de Onderlaten van syner voorsz Ma. wederomme te stellen in eenicheyt ende concors die onder syne onderdanicheyt / ende met eene goede ende prompte middel te versien dz voordane onder hē niet meer in gheschiede daer mede de voorsz Pacification worde gealtereert.

Dat voorszede leste Edict van Pacification ende de secretē ende particuliere Articulen met het selue gheaccordeert midtsgaders de Articulen vande voorszede conferentie oft communicatie ghehouden tot Perac / sullen realycken ende metter daet geobserveert/ ende gheexecuteert worden in alle ende pegelycke hare poincten: De welke plaetse houden ende hebben sullen / niet alleenlyck om tghene dat gheschiet is ge- buerende de voorleden troublen / maer oock om alle egene dz geschiet is tzedert de voorsz conferentie tot noch toe/en dat alle de onderlatē des Coninck van deen en dander

Vander **R**eligie sullen ghesieten het benifice vanden
declaratien aduoueringen / ontlastinghen ende abo-
litien begrepen inde voorl; articulen / **E**dict ende
conferentien / om tgeent datter ghedaen / gheschiet /
ghenomen ende opgheheuen is van deen ende dander
3de duerende dese ieghenwoordighe troublen ende
oorsaken van dien / alsoo sy souden hebben ghedaen
ter oorsaken van tghene datter gheschiet is ghedue-
rende de voorgaende troublen / behoudelijck dat by
expresse is wtgesteken by dese tegenwoordige artielen.

33.

De artielen vanden voorl; **E**dicte belanghende
het oprichten vande **C**atholyche / **A**postolyche / ende
Roomsche **R**eligie / tot celebratie vanden dienst **G**ods
ter plaetsen daer dien is gheintermitteert oft belet ge-
weest midtsgaders tgebruick ende ontfanck vande
zhienden vruchten ende innecommen vande **S**heeste
lyckheyt sullen gheheellycken gheexecuteert / gevolgt
ende geobserueert worden / ende de gene die daer te-
gen sullen comen / sullen seer rigoureuselycken ge-
kraft worden.

333.

In te executeeren ende volbringhen vanden eersten/
tweeden ende elfften **A**rtickele vanden voorl; **E**dicte /
sal den **P**rocurours generael vanden **C**o-
ninck / ende henne substituuten inde **S**allagien / **D**e-
neschauceen ende andere **C**onincklyche iurisdiccionen /
beuolen worden van officien wegghen tinformeren / eff-
wren naem vanden **C**oninc verpoch doen / tegen alle
de gene die in public schādaleuse propoosten houden
sullen / makende sedition oft andersins / in wat manie-
re dat het sy / die eenichsins sullen contraveniiren den
voorl; **E**dicte / **A**rticlen ende conferentien tegen
comende / om de selue te doen castpen metten penen
daer inne begrepen / ende in faulte van selue te doens

34

sullen

sullen de voorschreuen Proccureurs ende substituēten vande voorsayde controuertien moeten verantwoords den hi heurder eygen ende princen naem/ est van hunne officien worden ghepluueert / sonder emmermees daerinae wederom te mogen ghestelt oft gherhabilitteert worden. Ende sullen de Gilschoppen ende ander gherikelvche persoonen hen indachtich houden van onderhouden ende den prediceanten die by hun sullen warden gecommittteert te doen onderhouden/ het inhout vanden voorsereuē Articulen/ gelyc syne Maest veyt selue seet expresselycken ordonneert allen den ghenen die dat openbare spreken opde yene begrepen inde Edicten .

XXX.

Ende by consequentie vanden vierden/ negensten/ est derthiensten Articulen vanden voorsayden Edicten/ allen die vander voorsayder religie van wat qualiteyt oft conditie sy sijn/ sullen mogen sijn/ ende blyuē vvespreken in alle de steden ende plaetsen van desen Coningrycke/ sonder te moghen ondersocht worden om tseft der voorsayder religie / onder wat dechelen dy het sy/hen inde reste voegende na tgene geordonneert is byden voorsayden Articulen van voorschreuen Edict/ ende en sullen niet gehouden wesen hunne huyusen te behangen met beelden/ bloemen/ oft ander chitaten te doene op eenighe feest daghen daer toe geordineert synde / maer sullen alleynlycken ghedoo ghen dat die sullen worden verciert ende ghepareert byden officiers vander plaetsen / ende en sullen noch niet ghehouden sijn te contribuieren inde oncolken vande reparatie vanden Kercken / noch ghehouden sijn te moeten ontfanghen als wanneer sy sieck oft in doots noode sullen sijn eenighe vermaninghe / sijn by condemnatie vande iusticien oft anderhins / van ander dan vande voorsayde religie.

Het eerste Artickel vande Cōferentie sal plaetse hebben / met tegensende dat den Procureur generael vā den Coninc is paripe tegen de hoge Justiciers die in actuele possessie waren vande voorsz Justicie / ten tijde vanden publicatien vande voorsz Edicten.

¶ 3.

Int executeren vanden 8. Article / vanden voorsz Edicte / die vander voorsz Keltigen sullen den Coninc aanroemen vier ofte vijf plaetien in elck Salliuschap oft Beneschalschap vande qualiteyt inde voorszde Edicte ghevoert / om daer van ghinformeert synde vander bequasinhert / syne Maesteyt alodan een van dien mach kiezen / om aldaer te stellen derexecutie van haer voorsz Keltige / ofte soo verre sy gheen bequame plaetse en bevinden / soo sal hun by syne Maest. binnen eender Maende daer nae verlien worden vā een ander tot hunne meeste commoditeyt / soo selue best doenelick wesen sal / ende volghende den tenne vanden seluen Edicte.

¶ 3 3.

Ende aengaende de begravinghe van die vande voorszde Keltige / de Officiers vande plaetse sullen ghehouden syn binnen 15. daghen nae dat sy daer aff sullen wesen verfocht / hun van zene commodieuse plaetse te verlien totte voorszde begravinge dienēde sonder te ghebruycken zenich langher wistel / op de pene vān vijf hondert Cronen in hunnen eygen ende priueen name te verdueren.

¶ 3 3 3.

Sullen worden ghedepescheert opene Brieuen / addrefferende aenden Houe van tParlement / om te registreren ende doen bewaren die particuliere ende secrete Articulen metten voorsz Edicte ghemaecht.

Ende

Ende belangende den houwelijcken en den differen-
ten die daeromme souden mogen gerijlen de geestelij-
ke ende Conincklyke Giechters / misgaders de voorz.
Cameren sullen respectue kennisse hebben / volgende
den voorz. articalen.

¶ E.

De taxen ende impositien vanden penningen die
gemaeet en gheset sullen worden op die vande voorz.
Religien / volghende het inhouden vanden 3. Article
der voorz. communicatie sullen wesen executabel / niet
tegenstaende eenige oppositie oft appellatie.

¶ E.

Sal toegelaten worden dat die vander voorz. rel-
gite exercitie van dien sullen hebben inde Steden en
plaetsen daer die was de 17. Septembus 1577. volgende
den 7. Artikel vanden voorz. Edicte.

¶ E.

Den Coninck sal int Landt en Hertochdomme van
Guyenne leyden eene Camere van Justitie / versien
van twee Presidenten / 14. Raedtsheren / eenen Proc-
ruer ende Advocaet vanden Coninck / wesen de lieben
met eeren / lief hebbers des Peps ende sufficient / de
welcke van syne Ma. wegen sullen gecosen en getroc-
ken worden vande Parlementen van desen Coninck-
rijcke en vanden groten Raede / en sal den lijst daer af
ghecommunicieert worden aenden Coninck van Na-
varre / ten eynde (so verre eenige van dien suspect wa-
ren) dat syne voorz. Ma. anderē in haer plaetse mach
stellen / welke Presidenten en Raedtsheren also geor-
dineert sijnde / sullen kennisse hebbē / ende wijlen alle
saken / processen / differencien ende contravencien vādē
Edicte der Pacificatie / daer af dat de kennisse en Jus-
riodictie byden voorz. Edicte is geattribueert ende be-
deylt gheweest der Cameren byden seluen ghemaect
sullen dienen twee Jaren lanch inden voorz. Landt /
ende

ende sullen henne plaetsen van 6. maende en 6. maende
veranderen/ ten eynde die Prouincien gepurgeert en
Justicie eenen yghelken op sijn behoortliche plaetsen
geadministreert worde. Ende niet te min is gearcor
deert geweest/ dat duer doprechren vander voors; Ca
mere/die vande voors; gepretendeerde Scerformeer
de Keligie vanden voors; Lande / niet en sullē wordē
gepueert vāde Piuslegien ende beneficien tghens
hun is gegunt byden voors; Edicte/by doprechtē vā
Cameren vande diue bedeylde Cameren byden seluē
geordineert. Vande welcke de Presidenten en Saets
Heren vāde voors; Keligien sullen bliuen verrenicht
ende geincorporeert in het Hof van i Parlement van
Sordeaux volgēde haer erectie/om aldaer te dienen/
sitten ende plaetse te hebben vanden dage dat sy daer
outfangen sijn geweest/ende sullen gemeten alle eers/
authoritepten / voordeelen / rechten / emolumenten
ende prerogatiuen/ als ander Presidenten en Saets
heeren van voors; Hof. Ende aengaende den
Prouincien van Languedoc ende Dauphine/ de Ca
meren die hen sijn gheordineert gheweest byden voors;
seyden Edicte / sullen aldaer bliuen ende gecontin
uēert worden also dat byden seluen / ende den Artic
len vande voors; Conferentien van Nera is geslotē.
Ende sal de naeste sittinghe van rechte van die van
Languedoc wesen inde Stadt van **Ende voor**
die van Dauphine sal ghestelt worden tgene dat daer
te voren is gheordonneert gheweest.

E N D.

Welcke Presidenten/ Saetsheeren/ ende Offic
ren vanden voors. Cameren sullen gehoud en sijn hen
erstont metter woone te begheuen ter plaetsen hen
gheordineert / om aldaer henne officien actuelyc te be
dienen / ende inde voors;eyde Cameren te resideren/
sonder dat sy hen van daer sullen moghen vertrecken
dit

oft absenteren / ten sy by voorgaende geregistreerden
consente vanden voorsz. Cameren / die welke sal ge-
wesen worden inde compaignie ouer de saecken van
der ordinautie / Ende sulien aldaer de Raedel heeren
ende officieren vanden Catholycken worden ghecon-
tinueert zo lange alst eenichsins doenslyc is / ende lo de
Coninc zien sal tot zynder dienste ende tgemeyn wel-
uaert noorelyc te zyn / ende licentierende deene / sal een
andere in heure plaetse voor hen vertrec verlicke werde.

¶ ¶ ¶ ¶.

Sal aen alle souueraine en ander hoven van desen
Conincrycke verbot en Inhibitie gedaen worden / dat
zy geen kennisse oft Jugement en nemen van eenige
civile oft criminele proecessen van die vader voorsz. res-
ligien / totten daghe toe dat die voorsz. Cameren sulien
gestelt wesen / noch ooc daernaer / opde pene van nul-
liteyt / costen / schaden en interesten van partpen / ten
ware dat zy by hennen eygenē consente inde voorsz. ho-
uen procederde volgende hier 16. art. vanden voorsz.
Edicte / 6. ende 7. vander conferentie.

¶ ¶ ¶ ¶.

Sal byden Coninc worden versien van getoerchla-
me assignatie om te besorgen de costen vader Justitie
inde voorsz. Cameren / behoudelyc dat hy de pennin-
gen sal verhalē opde goeden vāde gecondempnerde.

¶ ¶.

Sal de Coninc so gheringe alst mogelyc wesen sal
kellen eenē regel tusschen den voorsz. Hoven van par-
lemente en den voorsz. Cameren / volgende den Edicte
ende 5. Arttyckle vande voorsz. conferentie / daerop ge-
hoort hebbende eenige presidenten ende Raedel hee-
ren vanden voorsz. heuen Parlemen ten ende Cas-
meren. Welcken reghel sal onderhouden ende
gheobserveert worden sonder regard te hebben opde
voorghaende.

Ende en sullen de voorsz. Hoven van Parlemen-
ten noch ander souueraine ende subalterne Hoven / niet
mogen eenighe kennisse nemen van tghene des inde
voorsz. Cameren hanghende ende gheintroduceert sal
wesen / ende daer af dien vander seluer Cameren door
voorsz. Edict de kennisse behoort / op pene van nulli-
tept vanden procedueren. **XXXIII.**

Inde Cameren daer Richters sullen wesen van
deen ende dander Religte / sal onderhouden worden
de proportie vanden Richters en wijlingen / volgende
henne bestellinge / ten ware dat die partye consenteers
den ter contrarien. **XXXIII.**

Die recusarien die tegen den Presidenten en Raets
heren vanden voorsz. Cameren van Supenne / Lan-
guedoc en Dauphine sullen voorgehouden worden /
sullen mogen gewesen worden in den gerale dā sessen /
in welchen getale die partyn hen sullen gehoudē sijn
te wieden te houdē ofte andersins salmē voorwarē son-
der aensien vande voorsz. recusarien. **XXXIV.**

Die Presidenten en en Raetoh. vanden voorsz. Ca-
meren en sullen egene particuliere Raden bytē henne
compaignie mogen houden / inde welke ooc sullen ge-
maect wordē de proporrien / deliberarien en resolutien
die totte gemeyne ruste behoren sullen / ende voo den
particulieren staet ende politie vanden voorsz. Bleden
daer die Cameren sullen wesen. **XXXV.**

Wat alle Richters aenden welchen advies vande ex-
ecutien / arrestē ende andere commissien vande voorsz.
Cameren gedaen sal wordē / metgaders alle Gupliers
ende Hargeanten sullen gehoudē sijn die ter executie
te stellen. Ende de voorsz. Gupliers ende Hargean-
ten ouer tgeheel Coninckrycke te doen alle exploitē
sonder te begheren Placet / Wils / noch Pareatis /
opbe

opde pene van schorsinghe van henne officien / ende vande costen / schaden ende interesten van partyen / daer af de kennisse sal behooren den voorsz. Cameren.

XXX.

En sullen voch egeene euocatiën geaccordeert worden vande sake daer af de kennisse is roebehoorende den voorsz. Cameren / ten sy by ordonnantie / daer af trennop ghedaen sal wesen aende naeste Camere opghestelt volgende den Edicte / ende opde reuocatiën vanden euocatiën / ende de cassatie van proceduere daer op gedaen / daerinne sal by den Coninc versten werden opde requeste vanden particulieren: Ende de bedeylinghe vanden processen vande voorsz. Cameren sullen gewesen worden inder alder naeste Camere / obseruerende de proportiën maniere vanden voorsz. Cameren daer af die processen sijn gheprocedeert.

XXXI.

De subalterne officiers vande prouincie van Supersone / Languedoc ende Dauphine / daer af die receptie behoort den hoven vande Parlemen ten / zo verre die sijn vande Religie sullen mogen geexamineert worden ende ontfanghen inde Cameren vanden Edicte / sonder dat andere hen mogen opponeren ende partye maken teghen henne ontfanchentisse / dan die Procureurs vanden Coninc / ende die vande voorsz. officien voorsz. sijn: Ende sal niet min den gewoonen eedt by hen inde voorsz. hoven vanden Parlemen ten worden ghedaen / die welcke geene kennisse sullen moghen nemen vande voorsz. ontfanchentisse / ende indien die vanden Parlemen ten weygeringhe doen so sullen de voorsz. officieren den voorsz. eedt doen in de voorsz. Cameren.

XXXII.

Die vande voorsz. Religie die henne officien hebben geresigneert wt wesen vanden troublen sedert de 24.

30111111

Augusti 1577. den welcken te dier oorsaken eenige ge-
lofte was gedaen/ende de selue belofren by hem vert-
ficerende/sal hem daer in worden verlien byder Justit-
ie soo behoren sal. ¶

Het 46. articule vanden voorsz Edicte/sal tenemaef
geexecuteert worden/ende sal plaetse hebben tot ont-
lastinge vanden betalingen der achterstellen vanden
contributien/ende van allen anderen penningen dus-
sende den troublen opgheselt. ¶

¶

Alle deliberationen/briuen/verhoringen en andere
dingen gemaect contrarie den voorsz Edicte vade pa-
cificatie ende conferentie/sullen wten registeren ghe-
ropeert ende gheschapt worden. ¶

¶

De processen vanden vagabonden die sullen gewes-
sen worden byden Richteren/Presidenten/Provostē/
vanden Marschalcken ende Stadthouders/vanden
Beneschallen volgēde den 25. artikelen vande Edicte/
ende 8. articule vande voorsz conferentie. Ende aen-
gaende den huyfgesinnen inde Provincien van Guy-
enne/ Languedocq ende Dauphine sullen die substi-
tuten vanden Procureurs generails vanden Coninc
ten versuecke vanden seluen huyfgesinne indē voorsz
Camere doen biengen de beastingē der informatien
hen gedaen om te mogen kennen ende wijeren of die
saken sijn prouostabel ofc niet/omme darv na de ghe-
steltensse vādē crime/byde voorsz Cameren verlonde
ende gewesen te wordene inde ordinario gerichte/also
sy sullen sijn redelpc te sijn. daer inne onderhoude
dinhouden vanden voorsz articulen vanden voorsz
Edicte ende conferentie. Ende sullen de voorsz Rich-
ters/Presidenten/Provosten vande Marschalcken/
ende Beneschallen/ghehouden sijn onderdanich te
sijn en te voldoen den beuelē die hen by die vanden
Cameren

**Cameren ghebaen sullen worden/soo ende ghelyck te
gewoonlyck sijn te doene den voorsz; Parliamenten/oy
de pene van berouinge van heunen skaten.**

FFWY.

**In allen Steden die gedurende dese troublen ghes
licht oft afgeworpen sijn/sullen de slichtingen vande
by consente vanden Coninck wederom byden Inghe
setenen mogen gemaect ende gerepareert worden op
hunne coste/volgende den 50. articule vanden voorsz;
Edicte.**

FFWY.

**Sullen gelycke ontlastingen ende abolitien worden
geacordeert/aengaende tegene dat van deen oft dand
syde sedert de voorsz; Conferentie tot noch toe is ghes
chiet/als tegene dat inden 55. Articule vanden voorsz;
Edicte is begrepen / niet tegenstaende allen den pro
ceduren/sententien ende arresten/ende allen het gene
datter wt gevolcht is/die verclaert sullen worden nyl
ende van ontweerden/al of die noyt geschiet en ware/
berogende tot diert eynde het 25. articule vande voorsz;
Conferentie/ welck Artikel in toecomende tyden niet
sal bliuen in sijn cracht ende viguer. In welke abo
litien sullen begrepen wesen de innemingen van Sas
sas ende van Bangon:deerste gedaen durende de Ori
loge vanden Jare 1576. ende vander na de voorsz;de
Conferentie van Perac/ ende tegene dat daer wt is ge
volcht/niet tegenstaende alle arresten en vōmissen die
tusschen beyde ter contrarier mogen sijn geschiet.**

FFWY.

**Daen de publicatie vanden voorsz; Edicte gedaert
sal wesen ter plaetsen daer mijn voorsz; Heere wesen
sal/ alle troupen ende heprecrachten van deen en van
dander syde sullen hen schepden ende vettreckē/ ende
na dien de selue sullen wesen vettrocken/ als te wtzen
de franchoysem gellenteert ende afgedanc/ende de
Wylanders sullen wesen wten gouuernementen van
Super**

Supenne/ om te vertrecken wten Conclitliche. Rae
dat die Steden hier nae genoemt weder gestelt sullen
wesen inde handen van mynen voorlz Heer den Co
ninch van Navarre ende die vander voorlz Religien/
ende ander ghehouden hebbende heur parrys sullen
gehoudt wesen te stellen in handen van mynē voorlz
Heerē de Steden van Mandes / Cohors / Montlegis /
D. Millon ende Mont aigu / welc Mont aigu sal
gebemanteleert ende geslicht worden / zo geringe als
de selue sal gestelt wesen in handen van mynen He
re voorlz .
XXX.

Verkont nae de otersettinge der voorlz Steden/ so
sal mijne Heere doen stellen in handen vanden voorlz
mijnen Heere den Coninc van Navarre/ de Hupsen/
Steden en Casteelen die hē toebehooren / die welke
hy sal laten in alsulckē staet gelve tselue byden voorlz
Edicte ende articulen vande voorlz conferentie is ge
ordineert .
XXXI.

Ende sal ter seluer tijt de Coninch doen wederom
stellen in handen van mynen voorlz Heere (die daer
af sal verantwoorden aen syne Maesteyt) die stede
en Casteel van Acole de welke mijnen voorlz here sal
te bewaren geuen aen mijn Heere de Wilcontē van
Turenne / die welke sal alsdan obfigarte verleyen en
gelouen om de selue wederomme te leueren en te stellen
in handen van mynen voorlz here als den seluen sal
gellenen / om de selue wederō te restitueren aen syne
Maesteyt/ so verre dat de Stede volgende de voorlz
conferencie inden lande van Supenne binnen twee
maenden na de voorlz publicatie niet en worden we
derom geleuert by die vāder religie/ in alsulcken staet
als volgende darticulen vande voorlz conferentie be
hoort: Welche Steden aenghende die alsnoch tegens
woordeliche worden gehouden/ en byde voorlz confe
rentie zyn toegelaten die vander voorlz religie/ sullen

de voorſz Heere van Nauarre en die vander Heilige
 gelouen aen mynē voorſz Heere (die dar af zyn woor-
 ten ſal aenden Coninc) de garniſoenen daer wt te
 doene / en de ſelue te ſtellen in ſulcken ſtaet gelyc tſelue
 behoort / volgende voorſz edict en conferentie : te we-
 ten / de Brabr vanden voorſz Lande van Supenne
 binnē den voorſz twee maenden naert publicerē van
 den tegenwoordigen articulē gedaen ter plaetſen daer
 mynen voornoemden Heere ſal weſen / ende die van
 Languedoc binnē d'p maendē na de voorſz publicatie
 gedaen byden gouerneur en lieutenant generael vā
 de prouinciē / ſonder daer in te gebuycken eenige ver-
 lenginge / wiſſel / weygeringe oft ſwaricheyt onder
 wat oorſake oft deckſel dat het ſy . Ende aengaende
 de vryheden en bewaringen vande voorſz ſteden / ſul-
 len de ſelue onderhouden tſelue dat hun geordineert is
 byden articulē vanden voorſz conferentie . Ende ſul-
 van gelycken doen aengaende de ſteden die hun byde
 voorſz Edicte in bewaringe ende tot verſekerheyt ſyn
 gegeuen / en ſullen aen zyne Maieſteyt noemen per-
 ſoonen van goede maniere / condicten ende qualiteyt /
 gerequireert byden Edicte om ouer de ſelue te commā-
 deren : Sullen ooc gehouden ende verbonden zyn de
 ſelue te laten ende te ſetten in alſulcken ſtaet als byde
 voorſz Edict ghemelt wort / terſtont naer dat den tyt
 die alnoch ſtaet te verſchynen vanden termyn hun
 verleent by den ſeluen Edicte / ſal geexpteert zye / in-
 der voeghen ende opde pene daer inne beghepen .

¶¶¶¶

Alle dandere ſteden / plaetſen / Casteelen en huſten
 roebhoorende den Coninc / de Sheeltelycke perſoonē
 Heeren / Edelmans en andere onderſaten van zyne
 Maieſteyt / van deene en dandere Heilige / murdel-
 gaders hunne ritulen / brieuen / documenten en an-
 dere dingen / ſullen wederō geſet worden in alſulcken
 ſtaet

stare als selue byden voorz; Edict ende conferentie is
gheordineert / ende geresitueert aende proprietarissen /
terkont na de publicatie vande voorz; tegenwoordige
articulen / om den seluen daer af te laten het vry ge-
bruick ende possessie / gelyck zy hadden al eer hun die
selue waren afgenomen / opde penen gestatueert by-
den voorz; Edicte ende articulen / niet tegenstaende
dat de proprieteyt oft possessie na dien ware litigious
gheweest. Ende alle garnisoenen sullen verreckea
wten voorz; steden / plaetsen ende casteele / ende tot
dien eynde darticulen vanden Edicte ende conferen-
tie concerterende den gouernemente ende garnisoe-
nen vanden stecten ende citabellen vanden prouin-
sien / steden ende casteele sullen ter executie ghestelt
worden naer haer forme ende reneur.

¶¶¶¶¶

Om dwelck teffectueren heeft mijn voorz; Heere ge-
presenteert ende ghelooft gheduerende den tyt vande
voorz; twee maenden te blyuen inden voorz; lande vā
Supenne / om ter executie te stellen ende doen stellen
vvoorz; Edict ende articulen volgende de commissie
hem daer af gegheuen by syne Maesteyt / die welcke
tot dien eynde sal te vreden sijn te stellen neffens den
persoon van mynen voorz; Heere eenen raet van per-
soonen daer toe nut ende bequaem wesende.

¶¶¶¶¶

Het 41. Article vanden voorz; Edicte aengaende
de vrycheyt vande traffycke / ende der afbrekinge oft
extinctien van alle nieuwe schattinghen opghestelt
sijnde by ander auctoriteyt dan van syne Maesteyt
sal veruolcht ende geeffectuert worden: Ende mit
den abusen ende controuentie tegen het voorz; Edict
geschied sedert die publicatie van dien / opt saict van-
den soude van Perquans sal verbot ghedaen worden
aen eenen pegelycken van wat conditien die sijn / di-

Dieretelken oft indireetelken te beletten den troc
vanden soude van Perquais / op stellen / heffchen oft
heffen eenighe schattingen noch op de zeevaert noch
op de riuere van den Hofne / noch elders . Waer / en
in wat manieren dat het sy sonder expresseu consente
van Sprinc Maestreyt op lyfstraf .

XXX.

Allen die stucken van artillierie sijn Maestreyt toe
behoorende / die ghenomen sijn duerende dese tegen
woordige tade vooleden troublen / sullen terfont wer
derom gheghruen worden volgende den 43. vanden
secrete Articulen .

XXXI.

Het 39. Articikel van voorsz Edict den geuangenē
ende huven ransoen aengaende / sal achtervolcht en
geobserueert worden / ten opsiene vande ghene die ses
dert het vernieuwen vander oorlogen sijn geuangen
ende noch niet gheloft en sijn .

XXXII.

De Coniuck van Nauarre en sijn Heere de Prince
van Conde sullen ghenieten ende ghebruycken hare
gouuernementen / so iselue byden voorsz Edict ende
secrete Articulen is ghesloten .

XXXIII.

De lichtinghe van ses hondert duysent ponden die
byde voorsz Articulen gheacordeert sijn sal geconti
nuert worden volghende den commissien die sedert
tot crachte van dien gheexpedieert sijn geweest / totte
welcke zyne Maestreyt ghebeden sal worden te vuer
ghen de somme van 45. duysent ponden ghesurneert
ende gheauanteert byden Heere de la Roue .

XXXIV.

Het 22. 23. ende 24. vande secrete articulen gheac
ordeert tot Sergherac / aengaende de eeden ende ge
lasten die den Coniuck ende de Coniungtiene sijn moer
der

Wet mijn Heere zyn broeder de Coninc van Navarra
ende mijn Here de Prince van Conde moeten des
sullen vernieuwet ende volbracht worden.

¶ I.

De Princen vanden bloede / officieren vander croo-
nen / gouerneurs ende lieutenanten generales / bass-
lins / seneschallen van prouincien ende principaels
Magistraten van desen Conincrycke sullen sweren
ende ghelouen te doen onderhouden de Edicten ende
de teghewoordighe articulen / ende hen te employerē
ende hant aen te houden eich in zyn regard dat die
vertreders worden ghestraft.

¶ II.

De hoven vande parlementen elck int particulier
sullen gelycken eedt doen / den welcken eedt sal geret-
tereert worden telcken nieuwen entree diemen doen
sal alle sate t'Ante Martensnisse / ten welcken tyde
sp sullen moeten wtlesen ende publicerē vooz; edict.

¶ III.

Die Beneschallen en officiers vāde Beneschalch-
pen inde plaerse daer president stoelen zyn / sullen oec
gehouden zyn den seluen eedt hooft voor hooft te doe-
ne / ende den seluen vernieuwen doende wtlesen ende
publiceren vooz; Edeet telcken eersten recht daghe
nae de die Coninghen.

¶ IIII.

Die Priuosten / Meyers / Ghesworen / Raedts-
mans / hooftlieden ende schepenen vanden steden sul-
len gelycken eedt doen inde gemeyne huyfen / geroe-
pen de principaelste inwoonders van been ende dans-
der religie / ende sullen vernieuwen alle nieuwe ver-
kieffingen vanden vooz; laken.

¶ V.

Alle de vooz; ende andere subiecten van desen Co-
nincrycke van wat qualiteyt oft conditie die sijn / sul-
len

len verlaten ende renuncieren alle ligen/verbanden/ conferen ende verstant/ dwelck sy binnen oft bintem desen Coninckrycke souden mogen hebben gemaect. Ende sullen sweren die van nu voort aen niet meer aen te hangen/ noch te doen direct/lyken oft indirect/lyken tegen den voors; Edicte/articulen en conferentie opde pene inde selue begrepen.

¶ 10.

Alle Officcers vanden Coninc en andere Overste gesworene/hooftlieden/ Raetsmannen en Schepens/ sullen moeten in hunnen properē ende eygē naem verantwoorden de contrauentien oft ouertredingē die tegen voors; Edict ghedaen sullen worden/ by tautre dat sy den ouertreders van dien ciuilyken noch criminelphen (so de sake gelegen is) niet en hebben gestraft.

¶ 11.

Ende voor surplus van allen tgene begrepen ende geordineert is/byden voors; Edicte/conferentie en articulen sal geexecuteert ende geobserveert worden op point tot point/volgende sijn forme ende tenuer.

Gedaen tot Flex by Dantefoy den 26. Nouembrijs/ 1580. ende getekent met de eygene handt van mijn G. broeder vāden Coninck Franchoy/ en met de eyghen handt vanden Coninck van Nauarre/ Henry.

¶ 12.

Naē dat de articulen sijn getekent tot Flex / dē 26. der voorleden Maēdt/ so is geacordeert tusschē mynen Heer ende de Coninck van Nauarre/ en die vāde gepietendrede geteformeerde Keligie/d; inde plaecte vande Stadt ende Castele van Seole gementioneert/ inden 21. vanden voors; articulen/ de Steden van Figear in Quercy/ ende Monsegur in Bazadops/ sullen gelaten worden aen mynen voors; Heer den Coninck van Nauarre/ ende die vande voors; Keligie/ tot versterkinge van hun perlonen. Ende sullen de selue be-

waren

waren/ dueren de den tijt die noch te verschijne is vā 8.
Jaren/ geaccordeert by het Edict vande Peps /op de
truelaken ende condittien als die andere Steden hun
lijn gelaten. En tot verskeringe vande voorsz. Steden/
de Coninck sal onderhouden tot behoef vāden voorsz.
Coninck van Nauarre twee compaignien voervolck/
elck van 50. Mannen/ bouen tgeral vanden anderen
Sarnisoenen/ geaccordeert vnd e secrete articulen / est
sal gegeuen worden goede en vaste assignatie tot on-
derhoudinge vanden voorsz. Sarnisoenen. Ende sulle
die voorsz. Stadt van Acole ende Castele gestelt wor-
den/ in alulcken traet als dandere Steden niet in be-
waringe ghegeuen sijnde/ al onder de goede gheliefte
vanden Coninck.

Shedaen tot Coutras den 16. dach van Decembrie
duisent vifshondert ende tachtentich / geteekent by
de eygē hand van mijnen heer broeder vanden Coninc
Franchoyss.

Ende van den ghen hande vanden Coninck van
Nauarre/

Henry.

Wae dien de Coninck rijpelycken ghesien ende ge-
considerert heeft/ van woorde te woorde tgeheel ins-
houden van dese ieghenwoordighe Articulen / gepro-
poneert inde conferentie die mijn Heere den Hertoge
van Anjou synen eenigen broedere heeft ghedaect tot
Flex ende Coutras / metten Coninck van Nauarre/
ende de ghe deputeerde vande ghepretendeerde ghere-
formeerde Kelighe / die albaer vergadert waren om te
lichteluycker dexecutie vanden lesten Edicte van Pa-
cificatie te doen / de voorsz. Articulen dan deen ende
dander zijde tot Flex ende Coutras gearresteert ende
gheteekent sijnde / heeft zijne Maesteyt die gheap-
pro-

700 5557
probeert / gheconfirmert ende gheratificeert / wilde
ende verstaet dat die sullen worden geobserueert ende
gheexecuteert / volghende heure soemen ende reneur/
ende dat de pmissien ende depeschen gherequireert/
sullen soo haest alst mogelyck is / ghemaect ende ge-
sonden worden .

Ghedoen tot Wlols den 26. dach Decem-
bris / duplene vyfhondert tachtentich .

Gheteckene/

H E N R T .

Ende onder/

P I N A R T .

Ghelesen / ghepubliceert / ende geregistreert /
ghehoort / ende in desen consenterende de Pro-
cureur Ghenerael vanden Coninck in conse-
quentie vande andere brieuen / concernerende
esfait vanden Pacification van den troubles
van desen Coninckrycke / hier voert ghepu-
bliceert ende geregistreert / tot Parijs
int Parlement / den 26. dach Janu-
ary / Anno 16. ende eenen-
tachtentich /

Ghetekene

DV TILLET .

1616.